# 1. Předmět zkoumání ekonomie. Pojmy ekonomie a ekonomika. Vznik ekonomie jako vědní disciplíny. Vzácnost v ekonomii. Ekonomické otázky a jejich řešení v závislosti na ekonomického systému. Výrobní faktory. Mikroekonomie a makroekonomie. Pozitivní a normativní ekonomie.

## Předmět zkoumání ekonomie

Ekonomie je věda o nejobecnějších souvislostech v ekonomickém životě společnosti, viděných v jejich celku. Ekonomie předpokládá racionalitu v chování ekonomických subjektů. Za racionální chování považuje ekonomie takové chování, které vede co nejefektivněji a co nejkratší cestou k dosažení přílišného ekonomického cíle.

## Pojem ekonomie

Ekonomie – je věda o tom, jak lidé a společnost rozhodují o využití vzácných nebo omezených zdrojů (výrobní faktory – půda, kapitál, lidé a technologie – stroje),které mají alternativní (záměnné) možnosti vyrábět různé komodity např. pšenice,maso,oděvy,koncerty,silnice a jejich rozdělování pro současnou i budoucí spotřebu všech členů společnosti.

Ekonomie je spol. věda, která vychází z reality ekonomického života společnosti. Získané závěry využívá v praxi.

## Pojem ekonomika

Ekonomika (hospodářství) je shrnutí hospodaření určitého subjektu například státu, organizace nebo jednotlivce. Věda, která zkoumá finanční chování subjektů, které se ekonomicky projevují, se nazývá ekonomie.

Pojem ekonomika může mít tyto významy:

- *hospodářství*: nadnárodní, národní či podnikové
- *hospodaření*: ekonomické činnosti, jako je plánování, organizace, výroba, prodej či investování
- *hospodárnost*: využití dostupných prostředků ekonomickými subjekty tak, aby bylo dosaženo minimálních nákladů a zároveň maximálního možného zisku

V ekonomice lze rozpoznat děje jako výrobu, přerozdělování, směnu a spotřebu statků a služeb.

Upozornění! Tento materiál lze bez omezení kopírovat a šířit!

### Vznik ekonomie jako vědní disciplíny

Ekonomie jako vědní disciplína ale vznikla až v 18. století, a to odštěpením od filozofie morálky. Jejím zakladatelem byl skotský filozof Adam Smith, jehož dílo z roku 1776 s názvem „Pojednání o podstatě a původu bohatství národů“ („Bohatství národů“) je všeobecně považováno za východisko ekonomie jako vědy.

### Vzácnost v ekonomii

Ekonomická vzácnost (Scarcity) je fundamentální pojem ekonomické teorie. Ekonomická vzácnost je hlavní charakteristika ekonomických statků, které jsou na rozdíl od volných statků pro spotřebitele vzácné, tedy splňují dvě základní vlastnosti:

Užitečnost (Utility) - příslušný statek musí mít schopnost přinášet svému uživateli užitek
Omezenost (Rarity) - příslušný statek nesmí být volně dostupný

## Ekonomické otázky a jejich řešení v závislosti na ekonomického systému.

Základní ekonomické systémy se liší tím, že různě odpovídají na základní ekonomické otázky:

- Co a kolik se bude vyrábět - každá společnost má jen omezené zdroje a musí se rozhodnout, co a kolik vyrobí, aby zajistila své přežití a případně další rozvoj
- Jak a s jakým rozdělením zdrojů se bude vyrábět - záleží na zvážení, jaké výrobní faktory má společnost k dispozici a co považuje za nejefektivnější
- Jak se členové společnosti o výsledný produkt rozdělí? - Každý ze členů společnosti chce získat svůj podíl na vyrobených statcích, aby přežil, aby si zvýšil životní úroveň

## Základní ekonomické systémy

#### Zvykový systém

Nejstarší ekonomický systém. Odpovědi na tři základní ekonomické otázky:
**Co a kolik se má vyrábět** - rozhoduje vůdce kmene (rada starších apod.).
**Jak a s jakými zdroji se bude vyrábět** - také rozhoduje vůdce kmene.
**Rozdělování vyrobeného produktu** - v počátcích podle potřeb členů kmene, později, když vzniká nadprodukt přivlastňuje si ho nejmocnější příslušníci kmene.

Upozornění! Tento materiál lze bez omezení kopírovat a šířit!

Zvykový ekonomický systém lze v dnešní době nalézt např. v centrální Austrálii, Africe nebo u kmenů amazonského pralesa.

**Příkazový systém**

Odpovědi na základní ekonomické otázky:

**Co a kolik se bude vyrábět** - rozhoduje politická špička a své rozhodnutí většinou formuluje do závazného plánu.

**Jak a s jakými zdroji** - rozhoduje elita v podobě plánu.

**Rozdělování vyrobeného produktu** - podle pravidel stanovených touto špičkou.

Příkazový systém je extrémem, který lze v čisté podobě najít velmi zřídka.

Nevýhodou příkazového systému je, že je závislý na subjektivním rozhodování, naopak výhodou je rychlá schopnost aktivizovat všechny zdroje společnosti ve vyhrocených situacích.

**Tržní systém**

Odpovědi na základní ekonomické otázky:

**Co a kolik se bude vyrábět** rozhoduje trh a jeho zákony (zákon nabídky a zákon poptávky).
**Jak a s jakými zdroji** se bude vyrábět také rozhoduje trh a jeho zákony.
**Rozdělování vyrobeného produktu** je dáno úspěšností na trhu (úspěšný vydělá, neúspěšný prodělá).

Nevýhodou tohoto ekonomického sytému je, že funguje pouze v podmínkách dokonalé konkurence.Tržní sytém také nebere sociální ohledy k těm, kteří z různých důvodů nemohou pracovat.

**Smíšený systém**

Nejběžnější ekonomický systém. Jedná se o kombinaci příkazového systému s tržními prvky, nebo tržního systému s řízenými zásahy státu tam, kde tržní mechanismy selhávají.

Upozornění! Tento materiál lze bez omezení kopírovat a šířit!

## Výrobní faktory

Dělí se na:

- Primární výrobní faktory (půda a práce).
- Sekundární výrobní faktory (kapitál - věcné statky, peníze, duševní vlastnictví).
- Doplňkové výrobní faktory (přírodniny, podnikatelské schopnosti, lidský kapitál, intelektuální kapitál, technologie, sociální kapitál.

## Mikroekonomie a makroekonomie

Nejedná se o aplikované vědy. Obě patří do obecné ekonomie.

Mikroekonomie se zabývá ekonomickými zákonitostmi ve vztahu ke konkrétním ekonomickým subjektům. Zkoumá zákonitosti dílčích trhů.

Makroekonomie se zabývá ekonomií státu, firmy jsou pouze reprezentanty určitých funkcí v ekonomice státu.

## Pozitivní a normativní ekonomie

**Pozitivní ekonomie** popisuje fakta a ekonomické vztahy mezi subjekty. Pouze hledá odpověď na otázky, jaký ekonomický život je, ne jaký by měl být.

**Normativní ekonomie** spočívá ve zkoumání a popisu optimální ekonomické reality, odvozování hodnotových soudů a doporučení.

Upozornění! Tento materiál lze bez omezení kopírovat a šířit!